

Moralpsykologi

- Kan man ha en moralisk övertygelse, utan att den påverkar ens handlingsmotiv?

Moralpsykologi

- Kan man ha en moralisk övertygelse, utan att den påverkar ens handlingsmotiv?
- Två huvudriktningar:
  - Motivinternalism: moraliska övertygelser motiverar med nödvändighet
  - Motivexternalism: moraliska övertygelser motiverar endast i kombination med preferenser

Moralpsykologi

- Kommentar: För generellt att säga att *alla* moraliska övertygelser nödvändigtvis är motiverande.

Moralpsykologi

- Kommentar: För generellt att säga att alla moraliska övertygelser nödvändigtvis är motiverande.
  - Ex: ”Henrik VIII handlade omoraliskt då han lät halshugga sina fruar”
  - Vilka motivationer impliceras?
- Gäller övertygelser av typen ”Jag bör *nu* göra x”

Moralpsykologi

- Stark MI: Om en agent anser att han/hon nu bör göra x så är han/hon motiverad att göra x nu.
- Svag MI: Om en agent anser att han/hon nu bör göra x så är han/hon också nu motiverad att göra x eller praktiskt irrationell (lider av viljesvaghet eller liknande).

Moralpsykologi

- Michael Smith, *The Moral Problem* (1994)
- Försvarar svag MI

Moralpsykologi

Argument mot motivexternalism:

- "A striking fact" att förändrade moraliska övertygelser regelmässigt leder till ändrad motivation att handla
- ME kan inte förklara detta faktum
- För MI en begreppsligt nödvändig koppling

Moralpsykologi

Smiths fetischism-argument

- ME förklarar länken mellan omdöme och motivation genom agentens "desires"
- förutsätter önskan att handla rätt som leder till en önskan att göra det man bedömer som rätt
- Detta extra led är en moralisk "fetisch" – en god människa är motiverad att göra det rätta för dess egen skull

Moralpsykologi

- Problem med fetischism-argumentet:
  - Ibland verkar det vara moraliskt bättre att handla utifrån en vilja att göra rätt än av omsorg om saken i sig.
    - Exempel: pappa som vittnar mot sin kriminella son.
  - ME förutsätter inte att man handlar utifrån en medveten önskan om att göra det rätta, vilket Smiths argument vilar på

Moralpsykologi

The Moral Problem: tre oförenliga teser:

- Humeansk teori om motivation (HMT)
- Motivinternalism (MI)
- Kognitivism (K)

Moralpsykologi

- Humeansk teori om motivation (HMT)
  1. Varje handling förklaras av någon trosföreställning (*belief*) och någon önskning (*desire*).
  2. Trosföreställningar och önskningar är distinkta mentala fenomen, och det finns inga nödvändiga kopplingar mellan dem.
  3. Trosföreställningar och önskningar har olika "överensstämmelseriktning" ("direction of fit").

Moralpsykologi

- MI och kognitivismen tillsammans implicerar att HTM är falsk
  - Om MI och K är sanna så är moraliska omdömen övertygelser som motiverar med nödvändighet.
  - Oförenligt med HTM.
  - Vissa icke-naturalister (t ex Shafer-Landau)

Moralpsykologi

- MI och HTM tillsammans implicerar att kognitivismen är falsk:
  - Om MI är sann så motiverar alltid moraliska omdömen
  - Om HTM är sann så måste ett sådant mentalt tillstånd vara en önskan snarare än en övertygelse.
  - Non-kognitivism.

Moralpsykologi

- HTM och kognitivismen tillsammans implicerar att MI är falsk
  - Om K är sann så är moraliska omdömen övertygelser, och HTM implicerar att övertygelser inte motiverar i sig själva.
  - Vissa moraliska realister (naturalister)

Moralpsykologi

- Smith försöker lösa upp spänningen mellan K, MI och HTM genom ”moralisk rationalism”:
  - Moraliska omdömen handlar om vad vi har skäl att göra
  - Vad vi har skäl att göra är vad vi skulle vilja göra om vi var helt och hållet rationella (och korrekt informerade osv)
- K, MI och HTM är därmed inte oförenliga, enligt Smith

Moralisk epistemologi

- Kan vi ha moralisk kunskap?
- Hur?
- Tre huvudpositioner:
  - Skepticism: moralisk kunskap inte möjlig
  - Intuitionism: moralisk kunskap möjlig, baseras på intuitioner
  - Koherentism: moralisk kunskap möjlig, baseras på koherent mängd övertygelser

Moralisk epistemologi

- En vanlig uppfattning: kunskap förutsätter rättfärdigade trosföreställningar:
  - Skepticism: inga rättfärdigade moraliska trosföreställningar
  - Intuitionism: vissa övertygelser är självrättfärdigande genom att vara själevidenta
  - Koherentism: en mängd övertygelser kan tillsammans rättfärdigas genom att de hänger samman och stödjer varandra

Moralisk epistemologi

Argument för skepticism:

- Epistemisk regress

P1: För varje övertygelse gäller att den är rättfärdigad bara om den kan härledas från någon annan rättfärdigad övertygelse

P2: Det kan inte finnas en oändlig kedja av rättfärdigade övertygelser som stödjer varandra

---

S: Att rättfärdiga moraliska övertygelser är omöjligt

Moralisk epistemologi

- Intuitionism förnekar P1: vissa övertygelser är självrättfärdigande eftersom de är själv-evidenta

Moralisk epistemologi

- Intuitionism förnekar P1: vissa övertygelser är självrättfärdigande eftersom de är själv-evidenta
- Koherentism förnekar också P1: en övertygelse kan rättfärdigas genom att de hänger samman med och stöds av varandra

Moralisk epistemologi

Skepticism

- Försöker undergräva argumentet att vissa moraliska övertygelser är självevidenta
- Moralisk oenighet

Moralisk epistemologi

Skepticism

- Försöker undergräva argumentet att vissa moraliska övertygelser är självevidenta
- Moralisk oenighet
- Studier visar att människors moraliska intuitioner påverkas av faktorer som (intuitivt) verkar irrelevanta, t ex hur ett moraliskt problem framställs, eller socioekonomiska faktorer

Moralisk epistemologi

- Skepticism handlar om möjligheten att *rättfärdiga* moraliska trosföreställningar
- *Inte* detsamma som uppfattningen att det inte existerar moraliska sanningar
- Möjligt att vara moralisk realist och skeptiker när det gäller moralisk kunskap

Moralisk epistemologi

- Skepticism handlar om möjligheten att *rättfärdiga* moraliska trosföreställningar
- *Inte* detsamma som uppfattningen att det inte existerar moraliska sanningar
- Möjligt att vara moralisk realist och skeptiker när det gäller moralisk kunskap
- *Men* skepticism gör realismen mindre attraktiv, och många som förnekar realism gör det på grund av skepticism när det gäller moralisk kunskap

Moralisk epistemologi

Intuitionism

- Vi kan ha direkt moralisk kunskap, som inte behöver rättfärdigas genom att härledas från andra övertygelser.

Moralisk epistemologi

Intuitionism

- Vi kan ha direkt moralisk kunskap, som inte behöver rättfärdigas genom att härledas från andra övertygelser.
- Två typer:
  - A priori
  - A posteriori: observationer.

Moralisk epistemologi

Intuitionism

- A posteriori: Måste förklara vad direkt kunskap a posteriori är – hur kan moralisk *intuition* vara grundad på observation?
- A priori: Måste förklara vad det innebär för ett påstående att vara själv-evident

Moralisk epistemologi

- Vad är en a posteriori intuition?
- Jmf
  - Observerar att himlen är blå
  - Observerar att ett högt, brant stup är farligt (att klättra i)
  - Observerar att en handling är moraliskt fel

Moralisk epistemologi

Självevidens

- ett påstående är självevident om (och endast om) det räcker med att förstå det för att vara rättfärdigad i att tro på det

Moralisk epistemologi

Självevidens

- ett påstående är självevident om (och endast om) det räcker med att förstå det för att vara rättfärdigad i att tro på det
- implicerar inte ofelbarhet
- implicerar inte att vi inte kan ändra oss
- utesluter inte att det går att komma fram till samma övertygelse genom härledning

Moralisk epistemologi

- Gör intuitionismen rimligare än den först verkar:
  - Inte fritt fram att hävda att vilka moraliska uppfattningar som helst är moralisk kunskap (kan ha fel)
  - möjligt för intuitioner att vara empiriska, vilket i sin tur öppnar för naturalism.
  - förutsätter inte någon speciell sorts ”moraliskt sinne”

Moralisk epistemologi

Koherentism

- Vad innebär det att en mängd övertygelser är koherent?
  1. Logisk konsistens (motsägelsefrihet)
  2. Ömsesidigt stöd
  3. Storlek: allt annat lika ger en större mängd koherenta övertygelser mer stöd än en mindre.

Moralisk epistemologi

Problem för koherentism

- Sambandet mellan rättfärdigade övertygelser och sanning
- En koherent uppsättning övertygelser kan vara falsk
- Gör en koherent uppsättning övertygelser det mer sannolikt att övertygelserna är sanna?

Tenta 1

Lös alla

- Michael Smith beskriver det han kallar "det moraliska problemet (*the moral problem*)" som en spänning mellan tre olika positioner. Vilka är dessa tre positioner, och vari består problemet? (4p)
- G E Moore har formulerat det som brukar kallas den öppna frågans argument (*the open question argument*). Redogör för argumentet och förklara vad Moore menade att argumentet visar. (4p)
- Förklara kortfattat vad den så kallade misstagsteorin går ut på, och redogör för något av Mackies argument för den.(4p)

Tenta 1

Lös en av följande frågor

- Russ Shafer-Landau förespråkar en form av icke-naturalistisk moralisk realism som han menar ”bears a very close structural parallell to certain non-reductionist theories in the philosophy of mind”. Redogör för två av de strukturella likheter som Shafer-Landau pekar på. (4p)
- Ange två olika former av moralisk relativism. Förklara skillnaden mellan dem samt redogör för något argument antingen för eller emot en av dem (välj själv vilken).(4p)

Tenta 2

Lös alla

- Förklara vad emotivism innebär och redogör för något argument för och något argument emot denna position. (4p)
- Ange tre olika positioner i moralisk epistemologi och förklara kort vad de innebär. Redogör för ett argument för någon av positionerna. (4p)
- Vad innebär hermeneutisk respektive revolutionär fictionalism? Redogör för skillnaden mellan dem och för hur man kan argumentera för en av dem. (4p)

Tenta 2

Lös en av följande frågor

- Vad går det så kallade Frege-Geach problemet ut på och varför utgör det en utmaning för non-kognitivismen? (4p)
- Vad innebär en reduktiv analytisk definition av moraliska termer? Hur tänker sig Frank Jackson att en sådan definition kan göras?(4p)

Tenta 3

Lös alla

- Redogör för skillnaden mellan kognitivism och non-kognitivism inom meta-etik, och ange ett argument för var och en av dem. (4p)
- Förklara vad syntetisk moralisk naturalism innebär. Av svaret ska framgå både vad moralisk naturalism i sig innebär och hur en syntetisk version av moralisk naturalism skiljer sig ifrån analytisk naturalism. (4p)
- Förklara innebörden av moralisk relativism och ange ett argument för samt ett argument emot denna position. (4p)

Tenta 3

Lös en av följande frågor

- Förklara kortfattat vad den så kallade misstagsteorin går ut på, och redogör för något av Mackies argument för denna teori. (4p)
- Ange tre olika positioner i moralisk epistemologi och förklara hur de skiljer sig från varandra. Redogör för ett argument för någon av positionerna. (4p)